

indul a tanácsnak az a projektje, amely *Az új könyv gazdaságtana* címet viseli. Célja, hogy – a PHARE program közreműködésével – fellendítse a technikai-technológiai változások következtében teljesen átalakuló könyvszektorra vonatkozó vizsgálatokat és kutatásokat. A projekttel kapcsolatban Bulgáriából, Lengyelországból, Magyarországról és Szlovéniából máris érkeztek észrevételek, a lett nemzeti könyvtár és könyvtáros-egyesület pedig konferenciát készített elő e kérdések megvitatása érdekében, amely minden bizonnyal gyümölcsöző lesz.

Az Európa Tanács és a könyv világának kapcsolatában kétféle törekvés figyelhető meg. Az egyik továbbra is a jogszabályozás korszerű vitelének a kérdése. Itt arról van szó, hogy olyan jogszabályokat-törvényeket kell tető alá hozni, amelyek egymást feltételezve és egymással összefüggve kodifikálnák a könyv világában előforduló

jelenségeket és folyamatokat. Erről 1997 novemberében Varsóban konferencia zajlott le, amelynek ajánlásai alapján Bulgáriában, Horvátországban és Ukrajnában helyzetfeltáró eszmecserekre került sor.

A második törekvés arra irányul, hogy az egyes kelet-közép-európai országokban részleteiben tárja föl és elemezze az érvényesülő könyvpolitikát. Az első ez irányú vállalkozások 1998-ban indulnak, nem utolsósorban „Az új könyv gazdaságtana” projekt munkálatainak megbízható megalapozását támogatandó.

/GOODWIN, R.: Rada Europy na rzecz rozwoju sektora książki w Europie. = Bibliotekarz, 3. sz. 1998. p. 9–10./

(Futala Tibor)

Integrált virtuális könyvtári projekt a prágai Állami Műszaki Könyvtárban

A prágai Állami Műszaki Könyvtár először az 1997. évi INFOMEDIA konferencián mutatta be a könyvtáros szakmának ún. INVIK-projektjét (a betűszót az integrált virtuális könyvtár cseh nyelvű megfelelőjének rövidítésével képezték, amely – véletlenül – a magyar nyelvű megnevezés rövidítésével azonos). E vállalkozás, amelyet az ország kulturális minisztériumának RISK-programja, azaz a nyilvános könyvtárak információs hálózatának fejlesztését célzó program finanszírozott, a könyvtári-információs folyamatok elektronizálásának magasabb szintjét képviseli.

A projekt célja a klasszikus, fizikai értelemben vett könyvtár és a virtuális könyvtár funkcionális együttéléseként fogalmazható meg. A kívánatos eredmény: az információkhoz való kényelmes, mindenekelőtt akadálytalan hozzáférés, tehát az információforrások és szolgáltatások minőségi és gyors igénybevétele a könyvtár kényszerű felkérése nélkül.

Az INVIK működéséhez szükséges előfeltételek, úm. a könyvek és folyóiratok OPAC-ja, a számítógépes kölcsönzési rendszer, a digitális dokumentumok kezeléséhez és szolgáltatásához szükséges berendezések, a használói számlavezetés a könyvtárban adva vannak.

Az INVIK-et minden 18 évnél idősebb állampolgár és jogi személy használhatja, amennyiben használói számlát nyit a könyvtárnál, legalább 30 koronányi összeget letétbe helyezve; persze közvetítők nélkül akkor, ha ennek a „könyvtár az asztalon” szlogennek propagált szolgáltatásánál az igénybeviteléhez megvannak a műszaki feltételei. A következők:

- meglehetősen nagy teljesítményű számítógép, PC esetén min. 486DX4, leginkább Pentium, min. 16 MB RAM;
- minőségi és gyors kapcsolódás az Internethez, mivel nagy tömegű adatátvitelről van szó;
- WWW böngésző, amely https protokollal képes a kódolt adatátvitelre (ajánlható Netscape 3.0, illetve Microsoft Internet Explorer 3.0 és tőlük felfelé);
- PDF formátumú másolatokhoz Adobe Acrobat Reader 2.1 és tőle fölfelé;
- a GIFF és a JPEG formátumú másolatok feldolgozása esetén grafikai munkára alkalmas program (pl. shareware L-View-Pro).

A használói számla két részből áll, egyfelől az Állami Műszaki Könyvtár WWW szerverén található védett térből, másfelől magából a szolgáltatások igénybevétele nyomán vezetett számlából. A védett terület a dokumentumok szerzői jogi védelmét és a használó védelmét szolgálja, s ezért csak a minden használónak kiadott jelszó megadásával lehet ide belépni, mintegy a szolgáltatások igénybevitelének kezdeteként.

A könyvtár a használói számla vezetésére a felhasználókkal gondosan kidolgozott szerződést köt, ami azonos a klasszikus beiratkozási és könyvtárhasználatba való bevezetési procedúrával. Szövegét a szerzői és a pénzügyi jogban járatos szakember készítette elő.

Aki a virtuális szolgálat igénybevitelével egy-egy monográfiát keres ki, annak kikölcsönzésére egyelőre személyesen kell a könyvtárba fáradnia, vagy a könyvtárközi kölcsönzést igénybe vennie.

Ennek oka a nagy terjedelem; ezt a szolgálat digitális másolással nem tudja ellátni. Kínálata, amelyet garantálni tud, a következő: egy-egy használó számára 10 kérés teljesítése maximálisan 100 oldalnyi terjedelemben 48 órán belül. Az ennél terjedelmesebb dokumentumok iránti kérések ki-elégítése a fenti órakeretet meghaladva, de a lehető legrövidebb időn belül lehetséges.

Az Állami Műszaki Könyvtár meg van győződve arról, hogy az integrált virtuális könyvtár információkereső és másolatküldő szolgáltatása főként a

vidéki érdeklődők számára lesz vonzó. Nemcsak azok számára, akik saját eszközökkel férnek hozzá az Internethez, hanem azok számára is, akik a lakóhelyi könyvtár közvetítésével vehetik igénybe ezt az új lehetőséget.

/ŠVASTOVÁ, Z.: Státní technická knihovna a elektronické služby INVIK STK. = Národní knihovna, 9. köt. 1. sz. 1998. p. 4–10./

(Futala Tibor)

Az 1998. évi Gábor Dénes-díjak átadása

A Budapest Kongresszusi Központban 1998. dec. 15-én megtartott ünnepségen a *NOVOFER Alapítvány a Műszaki-Szellemi Alkotásért Gábor Dénesről* elnevezett díját *Chikán Attila* gazdasági minisztertől, *Pálinkás József* oktatási miniszterhelyettől és *Garay Tóth János* kuratóriumi elnöktől *Bendzsel Miklós* államtitkár, az MSZH elnöke és *Jamrik Péter* vezérigazgató, az alapító képviselője jelenlétében vehették át a kitüntetettek.

A kimagasló szellemi alkotásokat létrehozó, és az új ismereteket a gyakorlatba átültető szakemberek közül – a díj 10. alkalommal való átadásakor – a következő szakemberek részesültek a magas kitüntetésben:

Havass Miklós matematikus, a SZÁMALK Rt. elnöke, a MTESZ alelnöke;

Marossy Kálmán vegyészmérnök, a BorsodChem Rt. tudományos főmunkatársa;

Bojár Gábor fizikus, a Graphisoft Rt. elnök-vezérigazgatója;

Kürti Sándor vegyészmérnök, a KÜRT Computer Rt. vezérigazgatója;

Hertelendi Ede fizikus, az MTA Atommagkutató Intézetének osztályvezetője;

Schmidt János agrármérnök, a PANNON Agrártudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára;

Tisza Miklós gépészmérnök, a Miskolci Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára.

/A NOVOFER Alapítvány a Műszaki-Szellemi Alkotásért tájékoztatója alapján./

(R. P.)

Kiegészítő képzés az ELTE Bölcsészettudományi Kar könyvtártudományi-informatikai tanszékén

Az ELTE BTK könyvtártudományi-informatikai tanszéke a felsőoktatási törvény rendelkezéseire igazodva, és a szakma megváltozott igényeit figyelembe véve 1999 szeptemberétől főiskolai könyvtár szakos jelentkezők számára költségtérítéses kiegészítő képzést indít esti tagozaton kétéves időtartamban. A képzés során a második félévtől lehetőséget biztosít a fokozottabb specializációra:

- > könyvtörténet, könyvmuzeológia;
- > információtudomány, informatika;
- > könyvtári és információs menedzsment

irányokban. Az ELTE BTK Kari Tanácsa 1998. december 17-én elfogadta a módosított tantervet, és hozzájárult, hogy a megszerzett speciális képzettség megnevezése a végzettséget igazoló oklevélben is szerepeljen.

A képzésre való jelentkezéssel kapcsolatos információk és adminisztrációs teendők megtalálhatók a *Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató* 1999-es évre szóló kötetében.

További felvilágosítás: *ELTE BTK könyvtártudományi-informatikai tanszék, 1088 Budapest, Múzeum krt. 6–8. mfszt.; hangodi@ktud.elte.hu; 2-669-833/2235*

Dr. Hangodi Ágnes